

Risicomonitor 2017-02

Algemene dienst

Gemeente Leusden

September 2017

1. Inleiding

We streven door integraal risicomanagement naar een groter risicobewustzijn en naar een betere beheersing en integrale aanpak van risico's. Bewustwording van risico's is een belangrijke eerste stap naar een betere beheersing. Een betere beheersing van risico's door de organisatie draagt bij aan de kwaliteit van de besluitvorming door het bestuur en het rechtmatig realiseren van gemeentelijke doelstellingen.

Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg kunnen staan en het gesprek hierover te organiseren.

Een belangrijke doelstelling hierbij is het continu organiseren van aandacht voor risico's en hierover met elkaar in dialoog zijn. Met de risico monitor streven we ernaar om risico's tijdig in beeld te krijgen, zodat keuzes maken en bijsturing mogelijk zijn. De risico's worden periodiek (tweemaal per jaar) op gestructureerde wijze in beeld gebracht. Daarnaast zijn risico's en risicobeheersing een vast onderdeel van de planning en control gesprekken in onze organisatie

De monitor is afgebakend tot risico's die bij de algemene dienst kunnen optreden en is als bijlage bij de begroting gevoegd, ter kennisname voor de raad. Voor de gemeentelijke grondexploitaties wordt jaarlijks in het najaar een afzonderlijke risicomonitor opgesteld, namelijk de risicomonitor grondbedrijf. Voordat wij ingaan op de belangrijkste risico's, geven wij hierna een algemene beschouwing op de risico's en toelichting op de inventarisatie en prioritering van risico's.

2. Risico-inventarisatie & prioritering

Onder een risico wordt verstaan: de kans op het optreden van een gebeurtenis met negatief gevolg voor de gemeente. De risico's worden periodiek in beeld gebracht en op mogelijke consequenties beoordeeld. Voor het opstellen van de begroting zijn hiertoe gesprekken gevoerd met beleidsadviseurs, financiële adviseurs/controllers en juridische controllers. Dit heeft tot een uitgebreide risico-inventarisatie geleid met als doel de risico's die op het moment van opstellen van de begroting bekend zijn te benoemen en toe te lichten.

De geïnventariseerde risico's zijn in beeld gebracht aan de hand van een drietal scenario's, het optimistische scenario, het pessimistisch scenario en het midden scenario. Aan de hand van een indicatieve inschatting zijn de risicobedragen gekwantificeerd. Hierdoor ontstaat inzicht in het totale financiële risico van de algemene dienst. De belangrijkste risico's die uit deze inventarisatie naar voren komen zijn in deze risicomonitor opgenomen.

Prioritering van risico's vindt plaats aan de hand van een risico-analyse, waarbij benoemde risico's worden gekwantificeerd door het bepalen van de kans dat een dreiging zich voordoet en de gevolgen daarvan (Risico = kans x gevolg/impact).

Hierbij worden de volgende schaalindelingen als leidraad gehanteerd.
Schalen voor de inschatting van de kans:

- Groot: Waarschijnlijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is groot.
- Gemiddeld: Mogelijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is gemiddeld.
- Klein: Misschien, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is klein.

Schalen voor de inschatting van het gevolg/de impact:

- Groot: De gebeurtenis heeft een grote impact op de gemeente, de uitvoering van een publieke taak komt in gevaar en/of het risicobedrag is hoger dan € 250.000.
- Gemiddeld: De gebeurtenis heeft behoorlijke impact op de gemeente en/of het risicobedrag is tussen de € 100.000 en € 250.000.
- Klein: De gebeurtenis heeft geringe impact op de gemeente en/of het risicobedrag is lager dan € 100.000. Actie is niet direct noodzakelijk. Verbetering is te bereiken door efficiency en klantgericht werken.

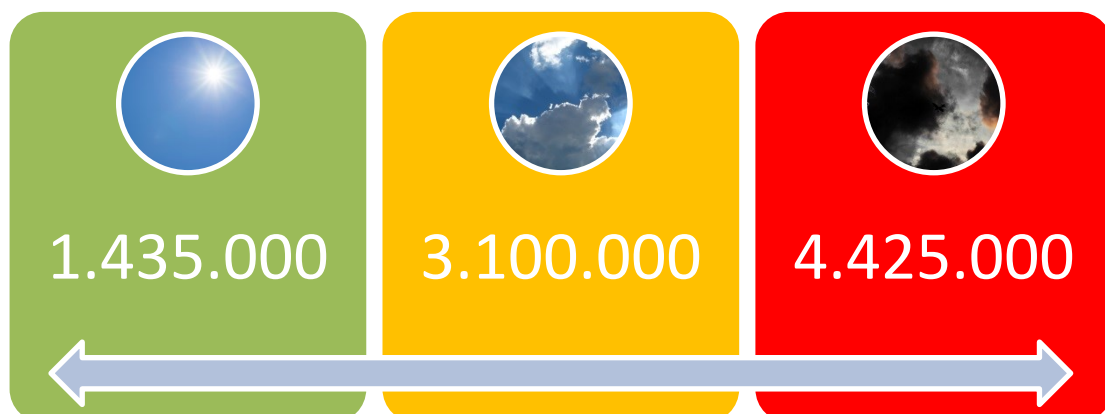
Met behulp van een risicoscore kunnen risico's worden geprioriteerd, en wordt inzichtelijk gemaakt welke risico's het belangrijkste zijn om te worden beheerst. De risicoscore wordt bepaald door de inschatting van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande tabel. Bij bepaling van de impact wordt uitgegaan van het midden scenario.

Tabel 1. Bepaling risicoscore

Impact: Klein	Gemiddeld	Groot	
Kans:			
Klein	Zeer laag	Laag	Gemiddeld
Gemiddeld	Laag	Gemiddeld	Hoog
Groot	Gemiddeld	Hoog	Zeer hoog

4. Ontwikkeling risicoprofiel

Het risicoprofiel, het totaal van de omvang van de geïnventariseerde risico's geven wij weer aan de hand van een drietal scenario's, namelijk het optimistische scenario (groen), het pessimistisch scenario (rood) en het midden scenario (oranje). Het midden scenario beschouwen we als meest realistisch en wordt in de programmabegroting in relatie gebracht met het berekende benodigde weerstandsvermogen.

De bedragen in de tabel zijn tot stand gekomen door middel van een doorrekening van ons risicomodel en op basis van input van budgethouders en financieel adviseurs. Wij willen benadrukken dat de uitkomsten van de scenario's geen voorspelling geeft van de werkelijkheid, maar inzichten geeft wat er gebeurt als er op meerdere onderdelen van de gemeentelijke begroting sprake is van tegenvallende ontwikkelingen en stress (gevoeligheidsanalyse). De uitkomsten moeten daarom ook met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd en beseft moet worden dat een verkenning van een toekomstige situatie gepaard gaat met inherente beperkingen en onzekerheden.

Om de ontwikkeling van het risicoprofiel te duiden vergelijken we aan de hand van het midden scenario de uitkomsten met de voorlaatste risicomonitor (risicomonitor 2017-01). Ten opzichte van de vorige monitor blijft er onduidelijkheid over het kabinetsbeleid voor de komende jaren en de effecten hiervan op het gemeentefonds waardoor het risico van de algemene uitkering niet gemuteerd is. Voor het middenscenario zijn we uitgegaan dat de zorgkosten op hetzelfde niveau blijven als in 2016. Omdat de rijksontvangsten in 2018 hoger zijn is hierdoor de impact van het risico naar beneden bijgesteld. Voor het risico op de WMO en het risico op Werk, inkomen en participatie zijn de risiobedragen naar beneden bijgesteld naar aanleiding van sessies met de betreffende beleidsadviseurs en financieel adviseurs. In de teksten van deze risico's wordt hierop nader ingegaan. Het risico op Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen is toegenomen doordat de kans op prijsstijgingen toegenomen is.

Tabel 2. geïnventariseerde risico's algemene dienst

	Risico	Score	Omvang (€) Monitor 2017-1	Omvang (€) Monitor 2017-2	S/ I	Trend
1.	Algemene uitkering Gemeentefonds	Zeer Hoog	800.000	800.000	S	
2.	Jeugdhulp	Zeer Hoog	785.000	650.000	S	
3.	Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	Hoog	290.000	330.000	S/ I	
4.	Werk, inkomen en participatie	Hoog	690.000	230.000	S	
5.	Pensioenen & wachtgeld wethouders	Hoog	215.000	215.000	S	
6.	WMO	Hoog	450.000	200.000	S	
7.	Omgevingswet	Hoog	n.v.t	P.M.	S/ I	
8.	Bedrijfsvoering risico's	Gemiddeld	150.000	150.000	I	

	Risico	Score	Omvang (€) Monitor 2017-1	Omvang (€) Monitor 2017-2	S/ I	Trend
9.	Informatisering	Gemiddeld	150.000	150.000	I	
10.	Verbonden en gerelateerde partijen	Gemiddeld	100.000	125.000	S	
11.	Leerlingenvervoer	Laag	60.000	60.000	S	
12.	Fiscale risico's	Laag	60.000	50.000	S	
13.	Verstrekke leningen en garanties	Laag	45.000	45.000	I	
14.	Aansprakelijkheid en juridische procedures	Laag	40.000	40.000	I	
15.	Niet halen bezuinigingen	Laag	35.000	35.000	S	
16.	Voorfinanciering VNG subsidie	Zeer laag	20.000	20.000	I	
	Totaal		3.890.000	3.100.000		

Legenda:

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor afgenomen.

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor stabiel gebleven.

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor toegenomen.

S = het risico heeft een overwegend structureel karakter. Uitgangspunt is dat we voor een jaar de financiële gevolgen moeten kunnen opvangen. Daarom wordt bij omvang het financieel gevolg van één jaar aangegeven. Wanneer het risico daadwerkelijk optreedt, is het noodzakelijk het incidenteel opvangen van hogere uitgaven laten volgen door structurele aanpassingen in het uitgavenpatroon op de betreffende taak of elders in de begroting

I = het risico heeft een overwegend incidenteel karakter.

De risico-inschaling is gebaseerd op de hoogte van de ingeschatte risicobedragen. Ook imago- en immateriële schade kunnen grote gevolgen hebben, maar dat blijft buiten beschouwing. Ook betekent een lager gepositioneerd risico in werkelijkheid niet dat de financiële gevolgen van dit risico ook lager zullen uitpakken. Bij sommige risico's is het immers lastig om daaraan een reëel bedrag te koppelen.

5. Monitor risico's

Paragraaf: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
Portefeuillehouder: Wethouder Dragt

Omschrijving risico:

De Algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente en tevens een belangrijke risicofactor. De hoogte van de uitkering wordt bepaald door het Rijk en is afhankelijk van de omvang en verdeling van het Gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. De risico's worden gevormd door:

De ontwikkeling van het accres.

Volgens het principe van 'gelijk trap op, gelijk trap af' groeit of krimpt het Gemeentefonds parallel aan de ontwikkeling van de gecorrigeerde netto rijksuitgaven. Rijksbezuinigingen betekenen voor de gemeente een korting op de algemene uitkering. Op het moment van opstellen van deze risicomonitor is er nog steeds geen nieuw Kabinet. Er is dus nog geen duidelijkheid over het kabinetsbeleid voor de komende jaren en de effecten hiervan op het gemeentefonds. Op basis van de verkiezingsprogramma's zien we enerzijds intensiveringen (een groei van de rijksbegroting) maar anderzijds is er ook een aantal partijen die een korting van € 1,2 miljard (ter dekking van hun plannen) doorvoeren op het gemeentefonds.

Taakmutaties

Deze gaan in veel gevallen zoals bijvoorbeeld bij decentralisatie van taken van Rijk naar gemeenten gepaard met negatieve herverdeeleffecten en effecten in de sfeer van open eind financiering.

Ontwikkelingen gemeentefonds

In juni 2017 is het rapport 'rekening houden met verschil' verschenen over de herziening van de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten. Het rapport geeft aanbevelingen die in een vervolgtraject (komende kabinetsperiode) moeten worden

uitgewerkt. Thema's waarlangs de nieuwe financiële verhouding moet worden vormgegeven zijn:

1. vereenvoudiging en stabiliteit;
2. afwegingsruimte;
3. regionalisering;
4. economische ontwikkeling.

Nieuwe financiële verhoudingen gaan zonder twijfel gepaard met herverdeeleffecten die een financieel risico met zich meebrengen. In het rapport wordt gesproken over een periode van vier jaar waarin de wetgeving moet worden aangepast.

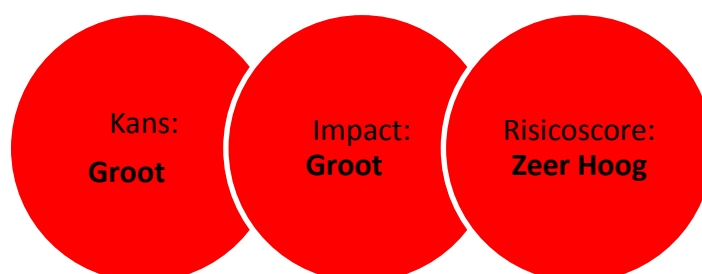
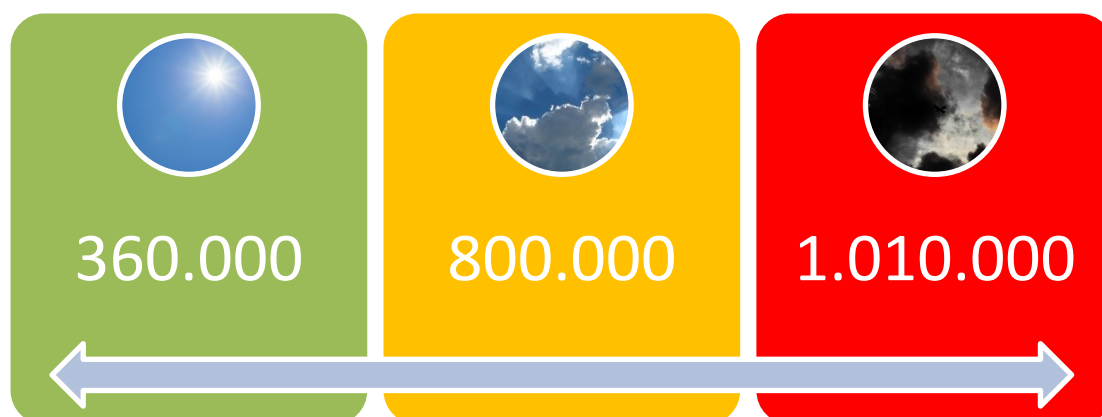
BTW-compensatiefonds

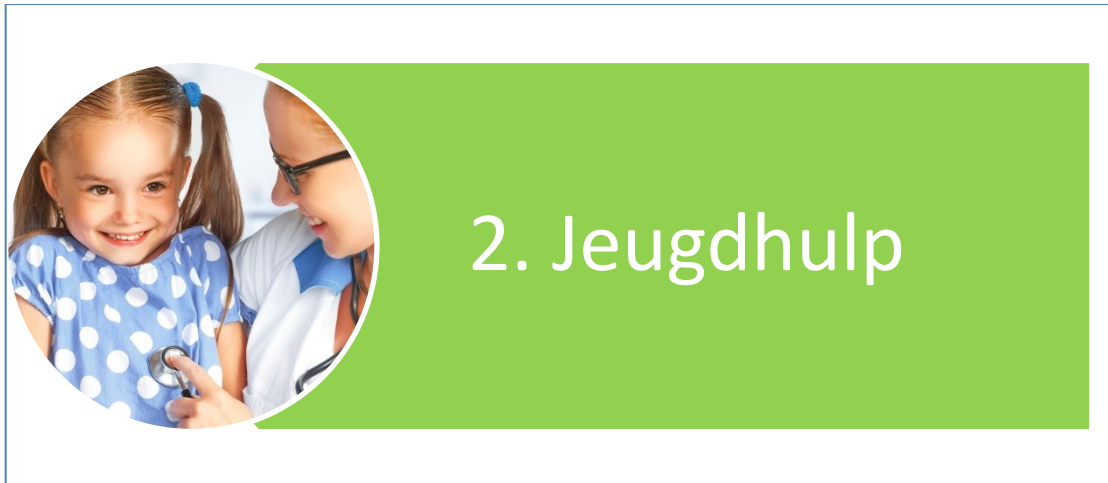
Aan de omvang van het BTW-compensatiefonds (BCF) is een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. Het is niet mogelijk een betrouwbare inschatting te maken van een tekort of overschot op dit fonds.

Acties (beheersmaatregelen):

Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van uitkeringen.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Van Beurden

Omschrijving risico:

Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden

Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden. De kans bestaat dat de vraag naar jeugdhulp de komende tijd meer toeneemt dan het budget en de beschikbare capaciteit. We weten echter dat een fors deel van de overschrijdingen juist op die jeugdhulp zit waarbij wij niet of slechts beperkt gaan over de toegang tot zorg: de jeugd geestelijke gezondheidszorg (toegang voor 60% huisartsen) en dyslexie (toegang via de samenwerkingsverbanden van het onderwijs). Daarnaast kunnen een laagdrempelige toegang en vroege signalering het aantal zorgvragen doen toenemen. De effecten van de transformatie, die wij kwaliteitgestuurd vormgeven, zijn nu nog niet financieel te vertalen. We willen uiteindelijk toe naar een stevige basisinfrastructuur met vroege signalering en steunende netwerken; noodzakelijke professionele hulp die buiten instellingen en liefst thuis, in een gezin of op school wordt gegeven. Het vraagt nog enige jaren voordat dit in volle omvang is gerealiseerd en de effecten daarvan, ook financieel, zijn te meten. De kans bestaat dat we de hulp zeker de komende jaren dus nog niet binnen het gegeven budget kunnen realiseren.

Imagorisico

De laatste jaren is de jeugdzorg met enige regelmaat in het nieuws geweest vanwege fouten of tekortkomingen met betrekking tot individuele cliënten. Het is niet reëel om te denken dat de gemeente er voor kan zorgen dat voortaan alle tekortkomingen worden voorkomen. Jeugdhulp blijft mensenwerk. Als een cliënt of familie contact opneemt met de pers loopt de gemeente groot risico op (imago)schade .

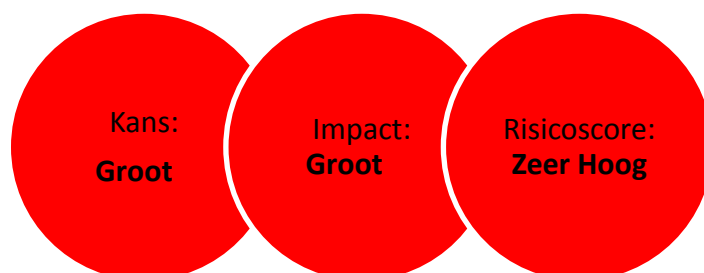
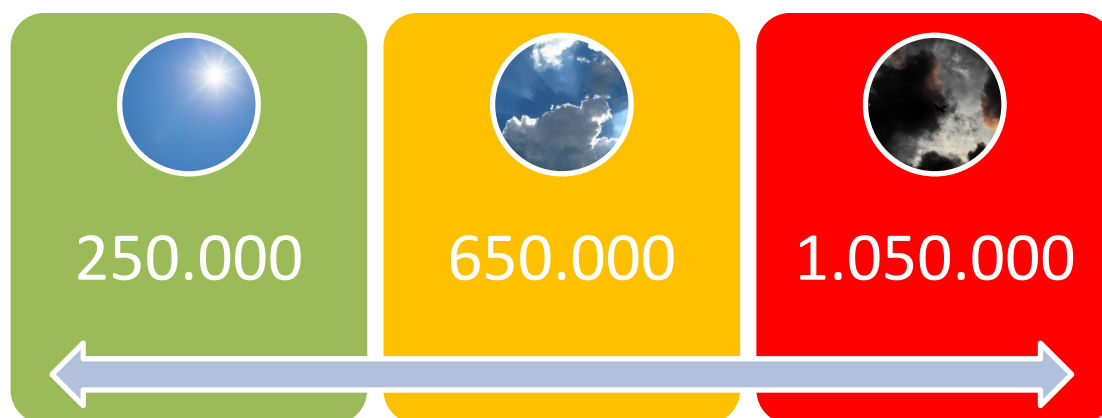
Ontwikkeling risico

Op basis van de jaarrekening 2016 hebben wij voor 2018 rekening gehouden met hetzelfde niveau van de zorgkosten als in 2016. Omdat wij in 2018 meer rijks ontvangsten krijgen daalt hierdoor het risico.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Monitoren van de ontwikkeling van de kosten en de vraag.
2. De egaliseriereserve Sociaal Domein aanwenden zodat fluctuaties kunnen worden opgevangen.
3. Risicoverevening voor de hoogspecialistische jeugdzorg.
4. Vanuit de urgentie van transformeren van de zorg, zowel lokaal als regionaal nieuwe zorgvormen inzetten en de basisinfrastructuur versterken.
5. Beïnvloeding van de toegang bij huisartsen en onderwijs (ook op bestuurlijk niveau) en intensievere samenwerking op operationeel niveau.
6. Monitoren van de wachttijden.
7. We houden kwaliteitsnormen, expertise van de professionals en protocollen op peil en actueel.
8. In laatste instantie, als blijkt dat kinderen en gezinnen, ondanks transformeren en samenwerking met (beïnvloeden van) de huisartsen en het onderwijs, te lang moeten wachten op de juiste hulp, zal de gemeenteraad de keus worden voorgelegd om gelden bij te ramen.

Risicobedragen en risicoscore

3. Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Algemene risico's

Er bestaat altijd een kans dat zich tegenvallers voordoen op grote projecten doordat zaken niet te kwantificeren zijn of doordat risico's zijn onderschat. Dat kunnen bouwkosten betreffen, maar ook de gevolgen voor de exploitatie van nieuwe voorzieningen.

Loon en -prijsontwikkeling

Na een periode met een relatief gunstig aanbestedingsklimaat is het risico op prijsstijgingen met name aanwezig bij het aanbesteden van werken. Tegenvallers in aanbestedingen kunnen een opdrijvend effect hebben op de begroting.

Vervanging & groot onderhoud gemeentelijke accommodaties

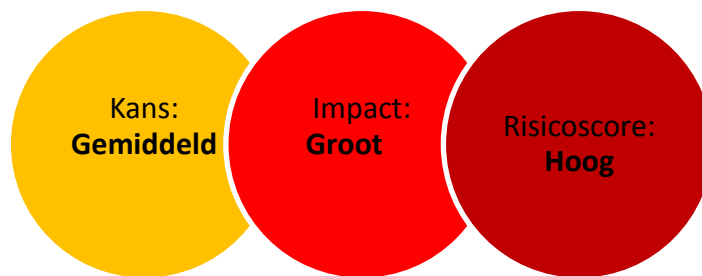
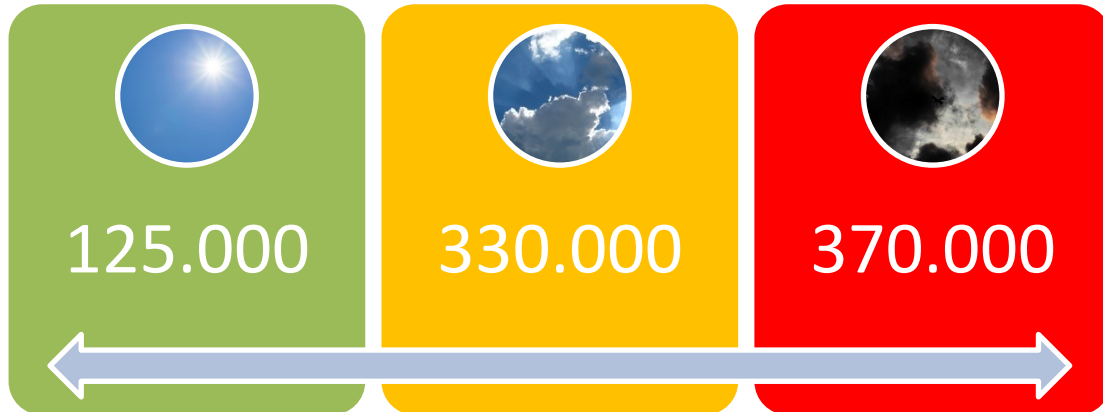
Een gedeelte van de gemeentelijke accommodaties is in het verleden gefinancierd uit incidentele middelen of is inmiddels afgeschreven. Vervanging van deze accommodaties kan in dat geval niet gedekt worden uit vrijvallende kapitaallasten. Op termijn moeten er voor de vervanging van de betreffende accommodaties middelen gevonden worden. Daar waar deze middelen niet incidenteel gevonden kunnen worden of er geen ruimte bestaat binnen de bestaande begrotingskaders, vormt dit een risico. Daarnaast kan ook de instandhouding van gemeentelijke gebouwen vragen om aanvullende middelen, bijvoorbeeld als het gaat om nieuwe wet en regelgeving op het vlak van gebouwenbeheer.

Acties (beheersmaatregelen):

1. In begroting hebben we een stelpost voor loon- en prijsontwikkeling geraamd.
2. Voor het project Huis van Leusden worden periodiek interne risicorapportages opgesteld met focus op onze grootste risico's en mitigerende maatregelen.

3. Het benodigde meerjarige groot onderhoud aan gemeentelijke accommodaties wordt continue bewaakt en daar waar nodig financieel bijgesteld na vermelding in de voorjaarsnota of najaarsnota.

Risicobedragen en risicoscore

4. Werk, inkomen & participatie

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Dragt

Omschrijving risico:

Open eindregeling bijstand

De ontwikkeling van het aantal bijstand cliënten is een onzekerheid (open eindregeling). Dit risico wordt deels ondervangen door de vangnetregeling die het rijk heeft ingesteld. Daarbij kan het meerdere boven 105% van de rijksbijdrage door het Rijk aanvullend worden gecompenseerd indien wordt voldaan aan een aantal arbeidsmarktcriteria.

Uitblijven van compensatie WSW

Bij de vaststelling van het macrobudget WSW is door het ministerie van SZW uitgegaan van een landelijke uitstroom van 6% per jaar. Het werkelijke uitstroombestand ligt met circa 4% beduidend lager, met als gevolg een lagere subsidie per SE. Het Rijk heeft het macrobudget voor de Rijkssubsidie WSW (nog) niet bijgesteld, wat een lagere (Rijks)subsidie per Sw-er betekent. In de begroting van het RWA is er van uitgegaan dat het effect van deze lagere uitstroom op het macrobudget van de Rijkssubsidie volledig wordt gecompenseerd. Als deze compensatie uitblijft zal dit waarschijnlijk leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage.

Ontwikkeling risico

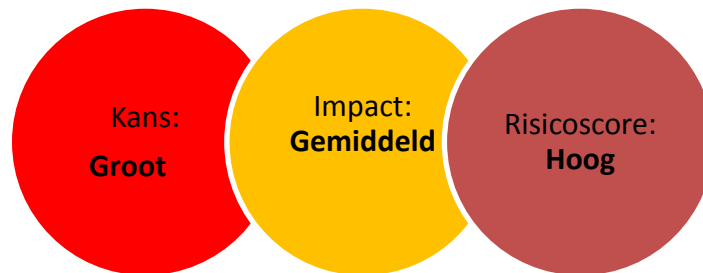
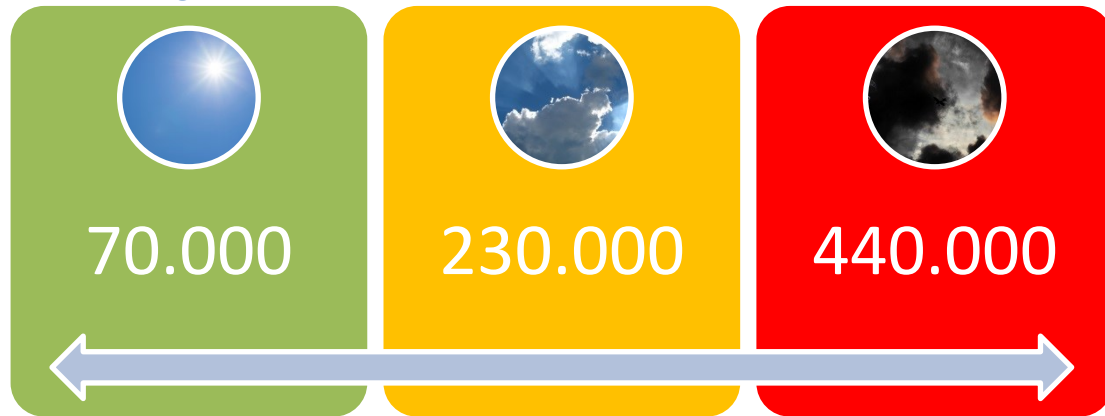
Ten opzichte van de eerste monitor is er sprake van daling van het ingeschatte risico van € 690.000 naar € 230.000 voor het middenscenario. Dit is naar aanleiding van de herijking van de risico op basis van de jaarrekeningcijfers 2016. Ook zien we een positieve ontwikkeling in de omvang van het bijstandsbestand. De grote stijging van 2016 is voorbij, en in 2017 is de daling van de instroom ingezet.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.

2. De ontwikkelingen bij de bijstand (o.a. in-/uitstroom) worden nauwlettend en permanent gevolgd.
3. Ter compensatie van een mogelijk tekort doen we beroep op de Vangnetregeling.

Risicobedragen en risicoscore

Programma/paragraaf: Domein Bestuur
Portefeuillehouder: Burgemeester Bouwmeester

Omschrijving risico:

Gemeenten zijn eigenrisicodragers ten aanzien van de pensioenrechten van hun politieke ambtsdragers. Dit houdt in dat zij de opgebouwde pensioenen over de periode dat een wethouder actief is, alsmede over de wachtgeldperiode, zelf uitbetalen en daarmee samenhangende risico's zelf dragen. Toekomstige pensioenaanspraken van wethouders worden gedekt uit de voorziening wethouder pensioenen. De hoogte van deze voorziening wordt elk jaar opnieuw berekend. Ten aanzien van deze voorziening lopen wij het risico dat er een lange tijd pensioen uitbetaald moet worden, indien wethouders ouder worden dan waar volgens de sterftetabellen van uit is gegaan. Dit is het zogenaamde langlevensrisico.

Daarnaast moet de opgebouwde reserve renderen zodat de gemeente het doelvermogen bij elkaar heeft op de pensioengerechtigde leeftijd van de wethouder. Een gemeente is hiervoor minder toegerust dan bijvoorbeeld het ABP vanwege het verplichte schatkistbankieren.

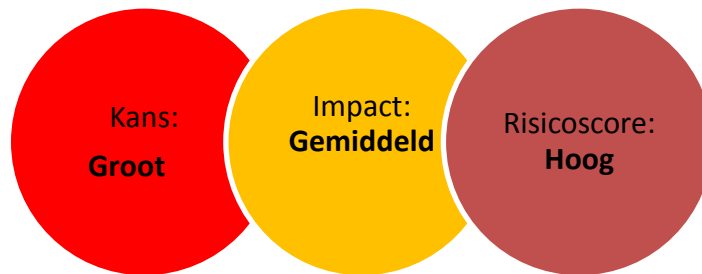
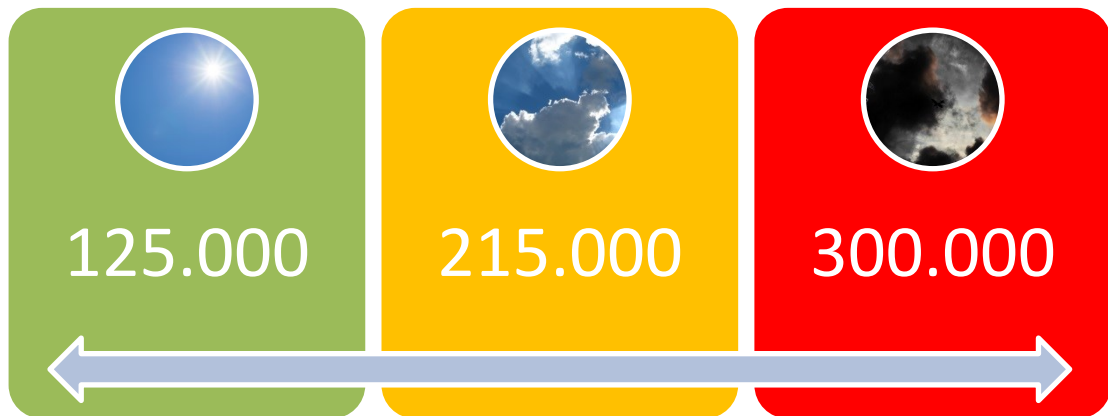
De laatste jaren zijn extra stortingen noodzakelijk gebleken vanwege een toenemende levensverwachting en de verlaging van de rekenrente. Vooral de daling van de gehanteerde rekenrente voor de toekomstige gepensioneerde wethouders als gevolg van de dalende rente op de kapitaalmarkt heeft grote invloed gehad op de waardering van de voorziening.

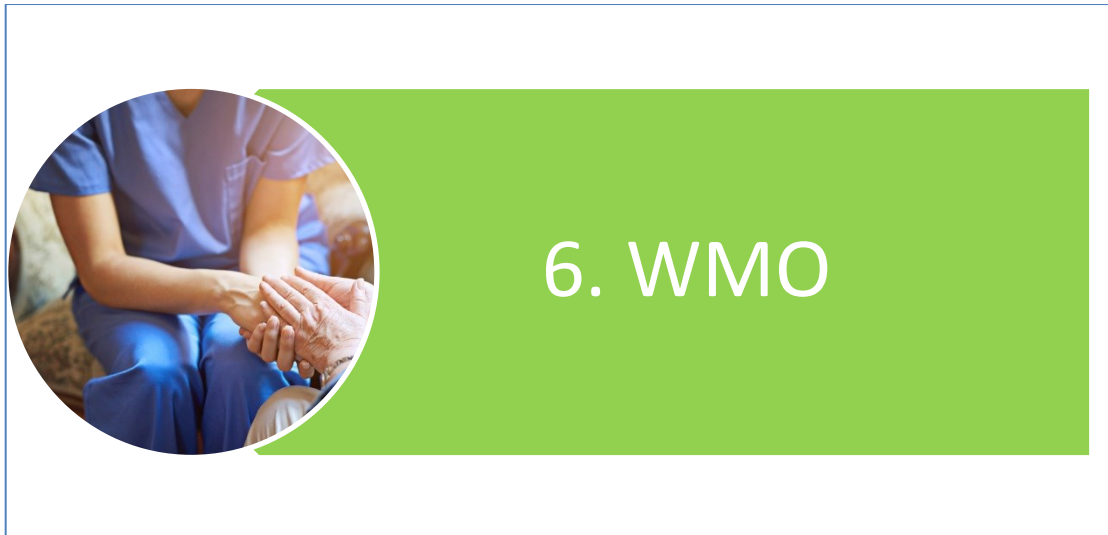
Tot slot is er het arbeidsongeschiktheidsrisico van een actieve wethouder. Zolang de (oud)wethouder arbeidsongeschikt blijft, heeft hij onder voorwaarden recht op doorbetaling van zijn wedde en wachtgeld en eventueel ook op een verlenging van de uitkering van het wachtgeld.

Acties (beheersmaatregelen):

Bij de Najaarsnota zal, op basis van actuariële waarde berekeningen, de voorziening wethouder pensioenen geactualiseerd worden.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Overweg

Omschrijving risico:

Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden

Met decentralisaties zet het Rijk versneld in op extramuralisering van de GGZ en langer thuis wonen en hierdoor de stijgen ook de Wmo- kosten omdat er een groter beroep wordt gedaan op de Wmo. Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden.

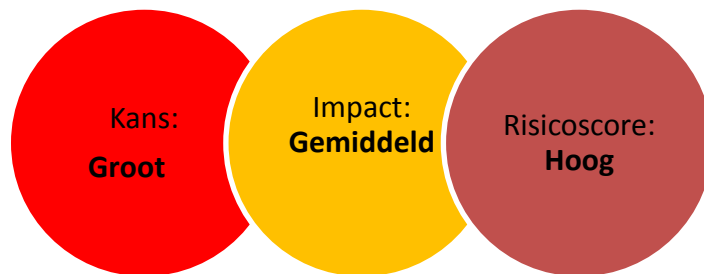
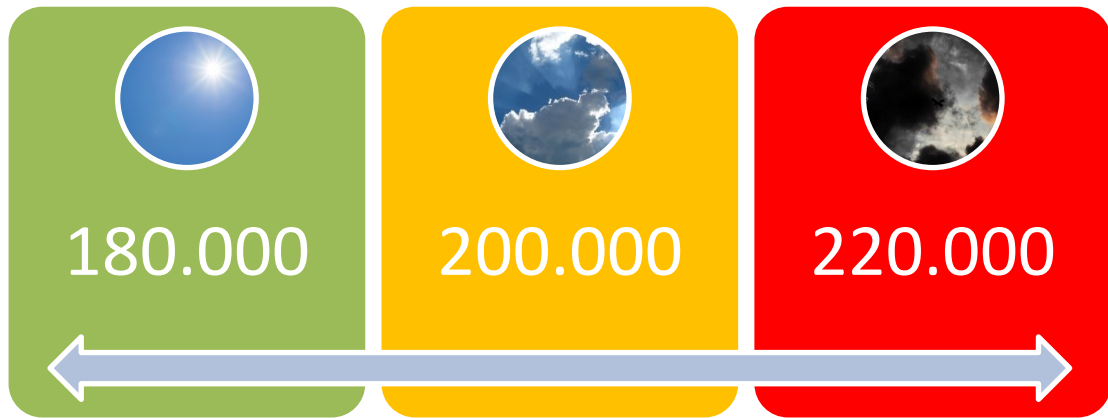
Ontwikkeling risico

Op basis van de resultaten van de jaarrekening 2016 hebben wij het risico naar beneden bijgesteld omdat de kosten in 2016 binnen het budget zijn gebleven. Onze verwachting is dat deze trend in 2017 en 2018 doorzet.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.
2. Wij hebben de egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld waarmee fluctuaties kunnen worden opgevangen.

Risicobedragen en risicoscore

7. Omgevingswet

Programma: Domein Leefomgeving

Portefeuillehouder: Wethouder Van Beurden

Omschrijving risico:

De omgevingswet vervangt een groot aantal bestaande wetten en algemene maatregelen van bestuur en lost gesignaleerde knelpunten in het omgevingsrecht op. Binnen de regels is er veel ruimte voor initiatief en hebben inwoners meer te zeggen over hun directe woonomgeving.

Er moet een complex proces voorbereid en opgestart worden, terwijl de kaders vanuit het rijk nog niet helemaal helder zijn. Dit kan tussentijdse bijstellingen nodig maken. Afwachten tot alles helder is, is ook geen optie omdat de voorbereidingen snel moeten worden opgepakt om op tijd aan de wettelijke taken te kunnen voldoen

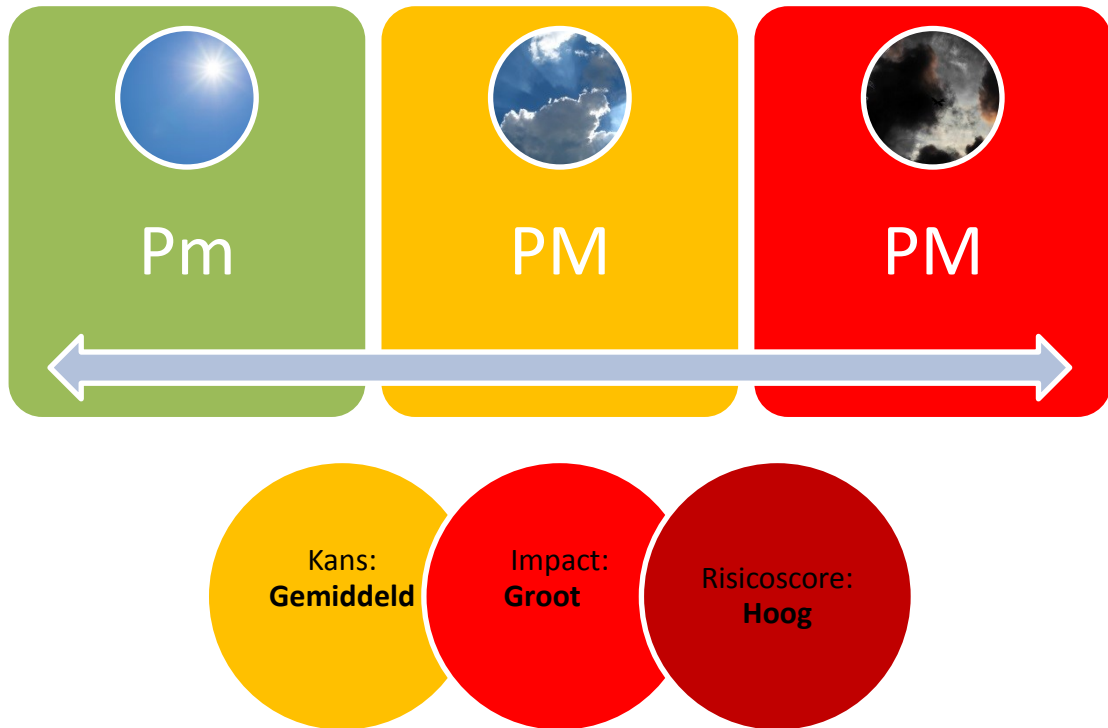
Wij houden rekening met kosten voor zowel de invoering als uitvoering van de Omgevingswet inclusief opleidingen, vervanging van software voor vergunning, toezicht en handhaving (VTH) en de digitaliseringopgave 'laan der omgeving'. Wij hebben middelen beschikbaar gesteld voor de voorbereidingskosten maar wij hebben nog geen inzicht in de nodige implementatiekosten en de uiteindelijke uitvoeringskosten.

Als risicobedrag nemen we vooralsnog P.M. (pro memorie, ter herinnering) op. Hiervoor is gekozen omdat er niet genoeg gegevens zijn om een indicatieve inschatting te maken van het risicobedrag.

Acties (beheersmaatregelen):

1. We zijn voor de Omgevingswet een voorbereidingsetraject gestart, om de onder de wet vallende processen, activiteiten en organisatieonderdelen te laten voldoen aan de wettelijke verplichtingen.
2. Tijdig rapporteren door college aan de Raad van relevante ontwikkelingen of nieuwe financiële risico's.

Risicobedragen en risicoscore

8. Bedrijfsvoering risico's

Paragraaf: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Algemene risico's

Het runnen van een bijzonder bedrijf als een gemeente brengt risico met zich mee. Het risico bestaat dat er bestuurlijke besluiten worden genomen waarvan de (financiële consequenties) onvoldoende in beeld zijn (gebracht).

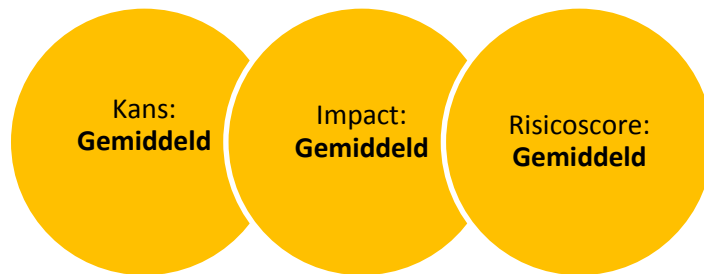
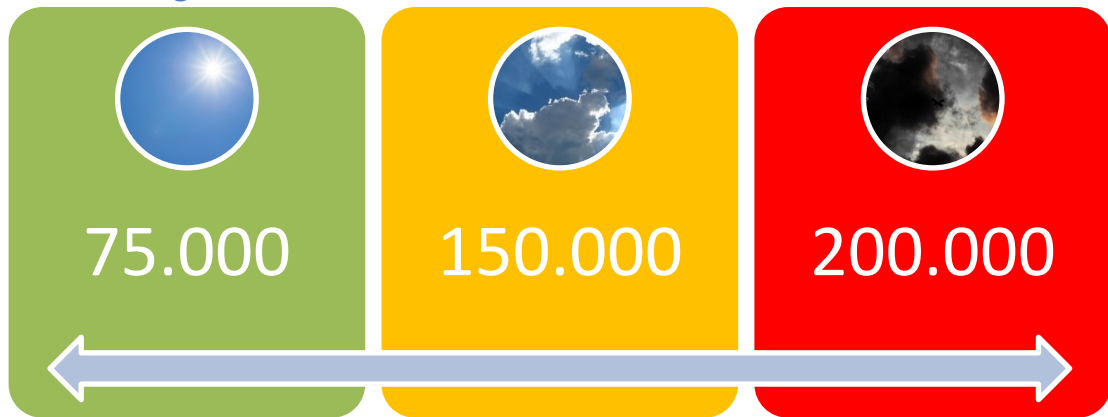
Knelpunten personele bezetting

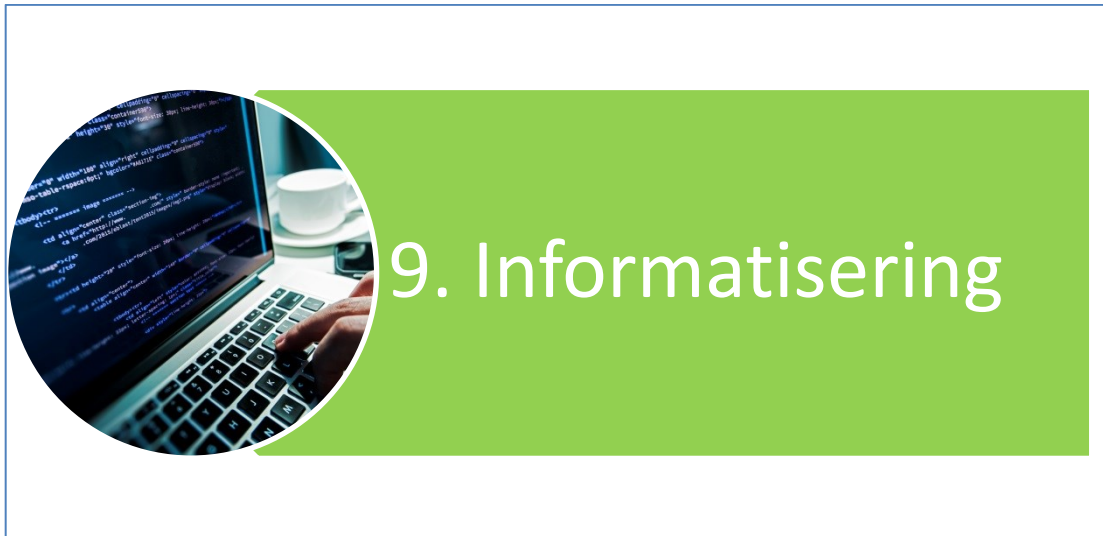
De gemeente Leusden is een kleine gemeente. Het zelfstandig uitvoeren van uitvoerende en ondersteunende taken brengt een bedrijfsvoering risico met zich mee. Op piekmomenten kan er al snel sprake zijn van een kwantitatieve en kwalitatieve onderbezetting. De gemeente zal dan externe capaciteit aan moeten trekken.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij gebruiken van onze P&C cyclus en interne controle op de processen om de interne beheersing zo optimaal mogelijk te krijgen.
2. Om personele knelpunten op te vangen maken wij gebruik van een centraal knelpunten budget.

Risicobedragen en risicoscore

Paragraaf: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Wethouder Overweg

Omschrijving risico:

Door vernieuwde wetgeving, de verhuizing naar het Huis van Leusden, samenwerkingsverbanden en mogelijke kennisverloop, komt er veel op de gemeente Leusden af. Mogelijke consequenties:

- Schade claims/juridische procedures;
- Verlies van kennis;
- Extra en onvoorziene kosten.

AVG en Omgevingswet

Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming van toepassing. Dit betekent dezelfde privacywetgeving in de gehele EU. Dit brengt voor organisaties verplichtingen met zich mee. Een overtreding van de AVG kan door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) worden bestraft met een boete van 10 of 20 miljoen euro, afhankelijk van de overtreding.

Ook de Omgevingswet komt steeds dichterbij. Hoewel het duidelijk is dat de inwerkingtreding is uitgesteld, moet de impact hiervan niet worden onderschat. De Omgevingswet vereist goede datakwaliteit en de mogelijkheid om tussen verschillende instanties informatie uit te wisselen.

Door de gelijktijdige pensionering van de twee informatiemangers ontstaat het risico op verlies van kennis.

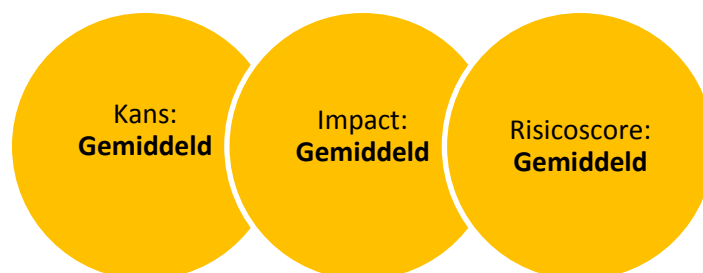
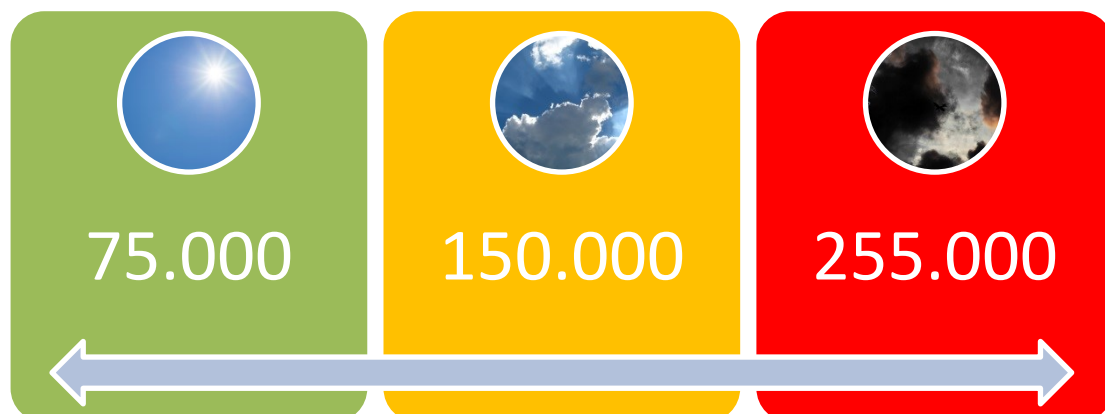
De samenwerking in BLNP-verband brengt voor de gemeente Leusden uitdagende vraagstukken met zich mee. Dit vraagt om meer manuren, strategisch inzicht en strakke regievoering. Door het ontbreken hiervan ontstaat het risico dat er extra kosten moeten worden gemaakt.

Voor de uitvoering van het informatieplan worden op dit moment geen risico's voorzien.

Acties (beheersmaatregelen):

1. In het Informatieplan zijn de onderwerpen Privacy, Omgevingswet, de verhuizing en de samenwerkingsverbanden opgenomen als deelprogramma's en –projecten. Zo wordt er momenteel in BLNP-verband gewerkt aan de aanstelling van een Functionaris Gegevensbescherming en wordt er onderzoek gedaan naar de impact van de Omgevingswet.
2. Door de gelijktijdige pensionering van de twee informatiamanagers is gedegen kennisoverdracht noodzakelijk. Dit wordt met tijdelijke inhuur ondervangen.
3. Wij zijn aangesloten bij de informatiebeveiligingsdienst voor gemeente (IBD) en zijn gestart om de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) te implementeren. De BIG omvat o.a. een totaalpakket aan informatiebeveiligingsbeheersingmaatregelen die voor iedere gemeente noodzakelijk is om te implementeren. In het kader van de BIG hebben wij de volgende maatregelen genomen.
 - Er wordt jaarlijks een uitwijktest uitgevoerd.
 - Er wordt jaarlijks ook een penetratietest op ons netwerk uitvoeren om te toetsen of we voldoende beveiligd zijn tegen de risico's van hacken.
 - Er is een protocol voor het melden van datalekken vastgesteld en aan alle medewerkers bekend gemaakt.

Risicobedragen en risicoscore

10. Verbonden en gerelateerde partijen

Paragraaf: Verbonden partijen
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Het deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen betekent het gedeeltelijk inleveren van autonomie op de betreffende (beleids)terreinen. Besluiten met financiële gevolgen worden genomen door een bovengemeentelijk bestuursorgaan en zijn bindend voor alle deelnemende gemeenten. Leusden kan besluiten met betrekking tot nieuw beleid niet zelfstandig beïnvloeden, met als gevolg dat de financiële consequenties dan als voldongen feit in de begroting moeten worden verwerkt.

Samenwerkingsrelaties

De gemeente werkt actief aan het verbeteren van samenwerkingsrelaties (gerelateerde partijen). Een risico vormen de ontvlechtingkosten indien en zodra er personele capaciteit overgaat naar een samenwerkingsverband. In dat geval zal de gemeente een deel van de overheadkosten - die eerder nog konden worden toegerekend - niet op korte termijn kwijt raken. Ook kunnen kosten ontstaan die te maken hebben met de aanloop naar de nieuwe organisatie en de inzet van een sociaal plan voor het personeel. Daarnaast vergt samenwerking investeringen op het gebied van ICT zoals bijvoorbeeld het digitaliseren van dossiers en het op een veilige manier aan elkaar koppelen van systemen. Wanneer dit leidt tot vertraging in de werkprocessen, kan dit leiden tot bezwaar- en beroepsprocedures.

Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein/gastheerschap Amersfoort

We lopen kans dat uitvoeringskosten van de zorgadministratie en uitkeringadministratie uitgevoerd door de gemeente Amersfoort gaan toenemen.

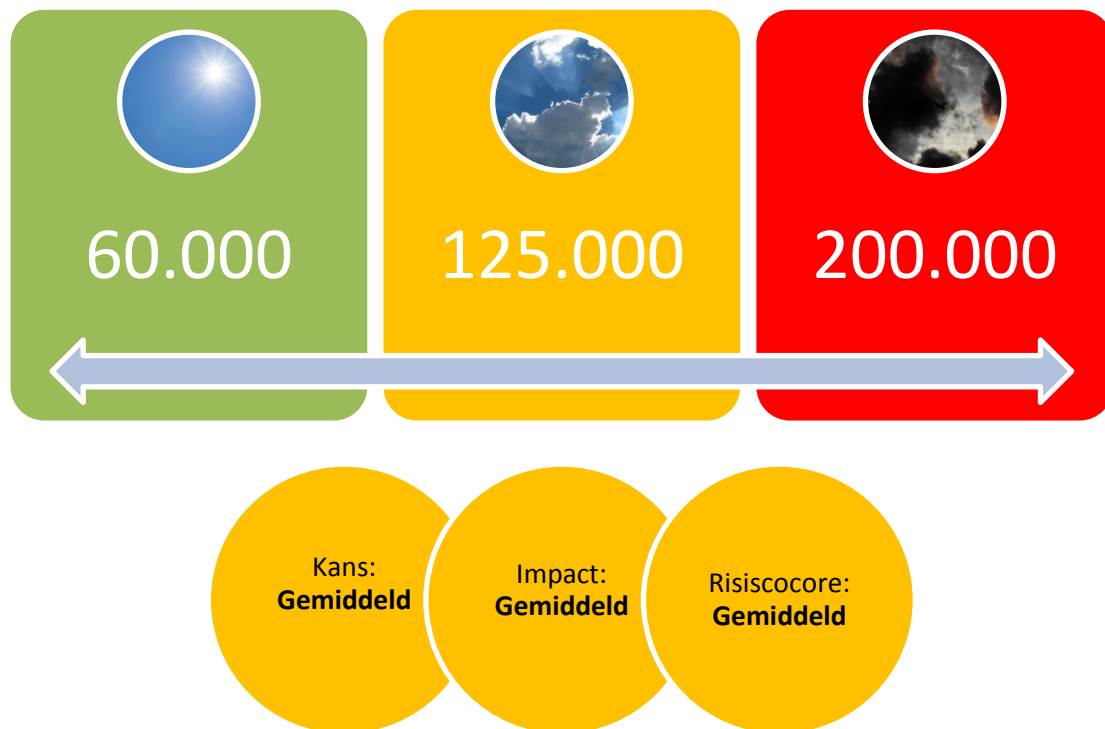
Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug en Vallei

Het algemeen bestuur van Recreatieschap heeft in maart 2014 het besluit genomen tot opheffing en liquidatie van het Recreatieschap UHVK per 1 januari 2018. Het financieel opheffen van het recreatieschap zal leiden tot incidentele bijdrage in de liquidatiekosten. Op basis van gegevens van het Recreatieschap is hiervoor een voorziening gevormd.

Acties (beheersmaatregelen):

Tijdig rapporteren door college aan de Raad van relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van overeenkomsten met verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen of nieuwe financiële risico's.

Risicobedragen en risicoscore

11. Leerlingen- vervoer

Programma: domein Samenleving
Portefeuillehouder: wethouder Van Beurden

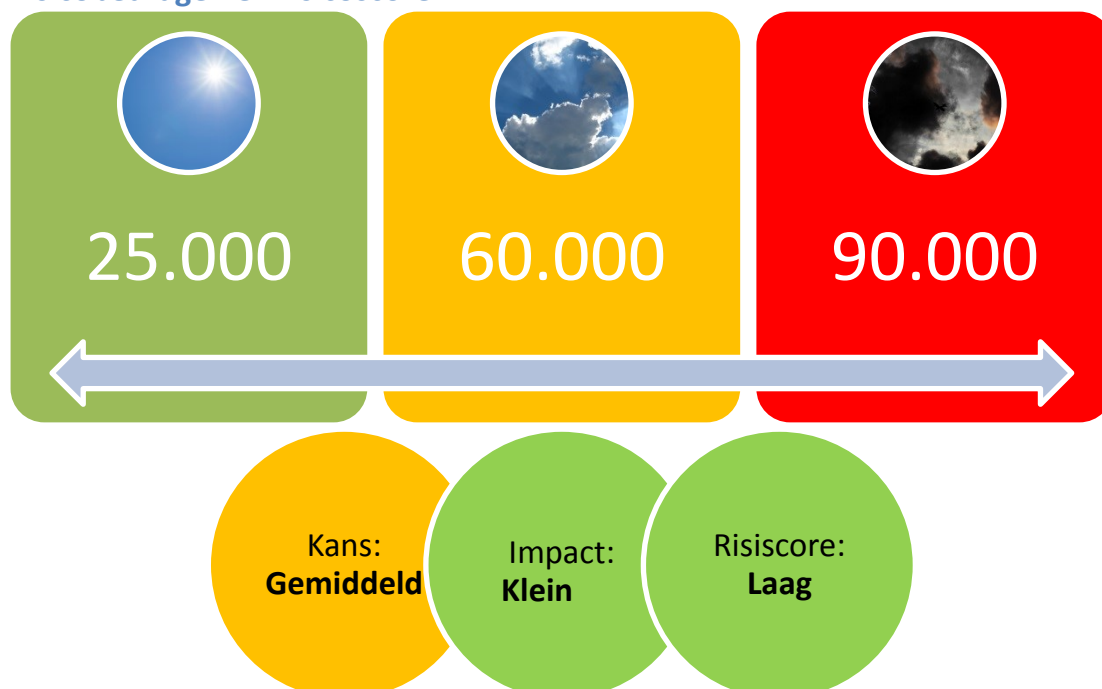
Omschrijving risico:

De gemeente is wettelijk verplicht om een adequaat systeem van leerlingenvervoer aan te bieden. De kosten van het vervoer zijn sterk afhankelijk van het aantal leerlingen, het aantal ritten en de bestemming van deze ritten.

Acties (beheersmaatregelen):

De ontwikkelingen van leerlingenaantallen en vervoerskilometers blijven we actief volgen. Hiernaast zal de realisering van Passend Onderwijs de komende jaren een demping moeten opleveren voor het leerlingenvervoer, omdat meer leerlingen thuisnabij onderwijs zal worden geboden en hiermee voor een aantal kinderen het leerlingenvervoer kan vervallen.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: Wethouder Dragt

Omschrijving risico:

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht (VPB-plicht) voor overheidsondernemingen in werking getreden. De inventarisatie van de activiteiten welke een onderneming vormen en of deze activiteiten wel of niet onder de VPB-plicht vallen is grotendeels afgerond. Wij schatten in dat de invoering van de VPB voor de algemene dienst geen grote financiële consequenties heeft. Het gaat echter om nieuwe wetgeving voor de gemeente en landelijk wordt nog over bepaalde onderwerpen overleg gepleegd over de interpretatie van de wet. Hierdoor bestaat het risico dat in de inschatting gemaakte keuzes wellicht moeten worden herzien en we toch sprake zal zijn van fiscale winst en af te dragen vennootschapsbelasting.

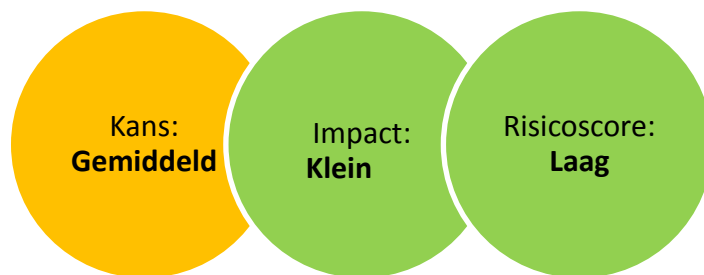
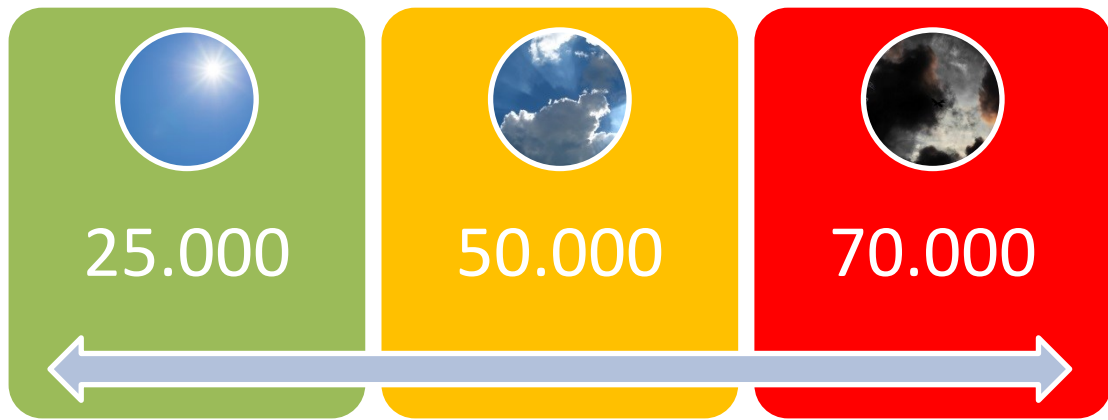
Werkkostenregeling

De werkkostenregeling geldt voor alle vergoedingen, verstrekkingen en ter beschikking gestelde voorzieningen die tot het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking horen. Op grond van de werkkostenregeling kunnen vergoedingen en verstrekkingen, tot 1,2% van het fiscale loon, onbelast aan werknemers verstrekt worden. Wordt deze forfaitaire ruimte overschreden dan betaald de werkgever over het meerdere 80% eindheffing.

Acties (beheersmaatregelen):

1. We zijn voor de VPB een implementatietraject gestart, om de onder de wet vallende processen, activiteiten en organisatieonderdelen te laten voldoen aan de wettelijke verplichtingen en de financiële administratie daarop in te richten
2. Wij monitoren voor de werkkostenregeling periodiek of we binnen de forfaitaire ruimte blijven.
3. Wij zijn bezig om ons Tax Control Framework (TCF) te actualiseren. Het TCF is een samenstel van processen en interne beheersingsmaatregelen dat ervoor moet zorgen dat de fiscale risico's van de gemeente bekend zijn en beheerst worden

Risicobedragen en risicoscore

13. Verstrekte leningen & garanties

Programma/paragraaf: Paragraaf financiering
Portefeuillehouder: Wethouder Dragt

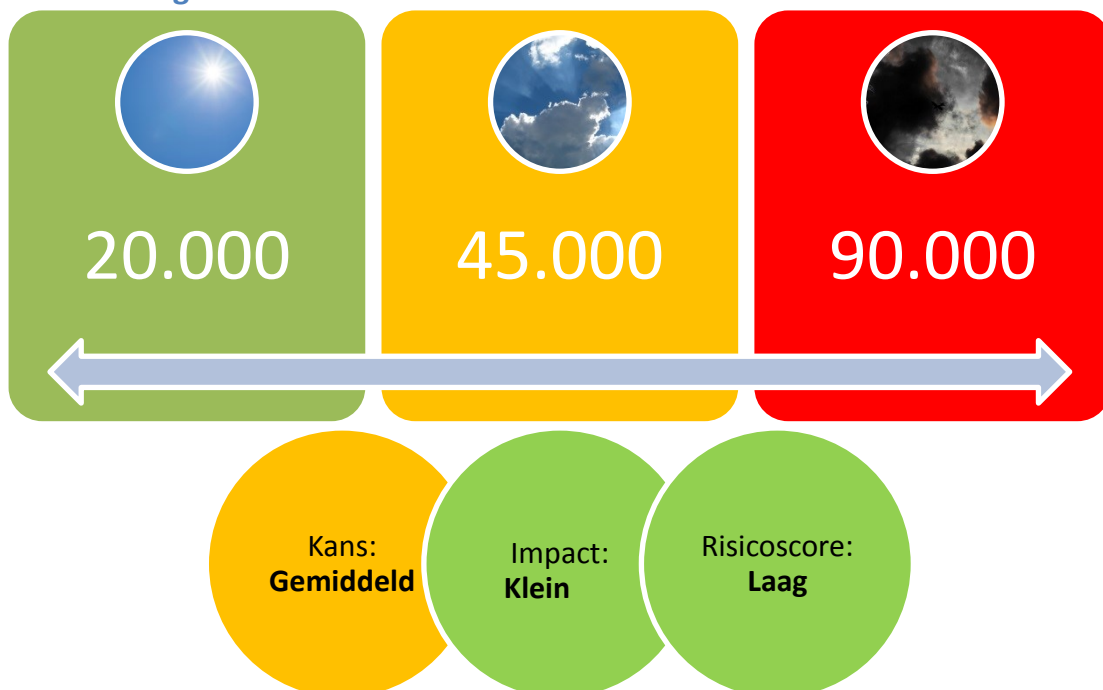
Omschrijving risico:

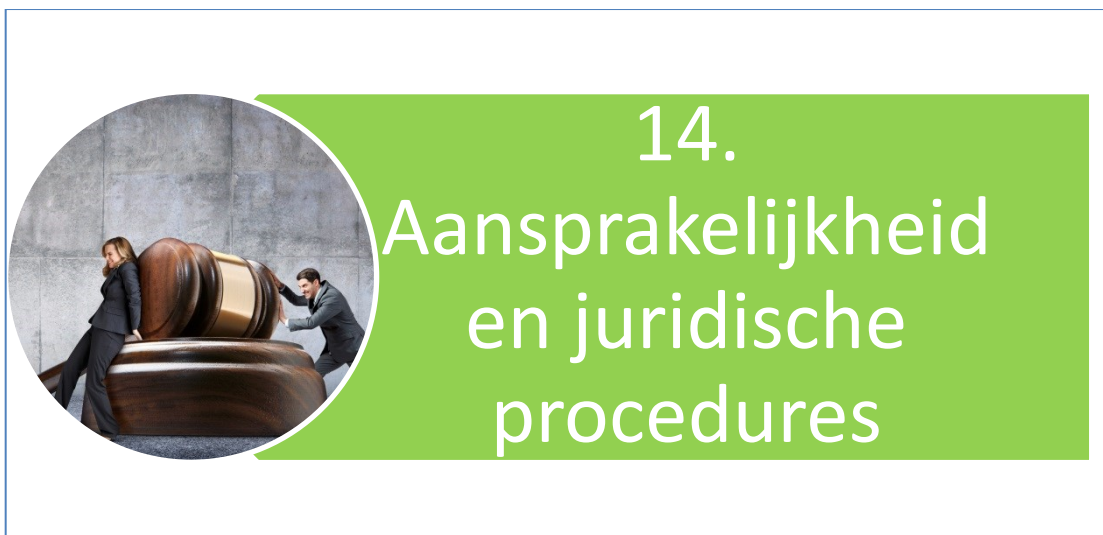
Het verstrekken van gemeentegaranties aan instellingen voor door hen aangegane leningen houdt in dat de gemeente risico loopt. Het niet nakomen van de financiële verplichtingen kan leiden tot een situatie waarbij de gemeente wordt aangesproken op de garantstelling. De gemeente heeft zich met name garant gesteld voor sportverenigingen. De restantschuld van de huidige negen geborgde geldleningen bedraagt bij elkaar € 873.000 (peildatum 31/12/2016).

Acties (beheersmaatregelen):

Regelmatig beoordelen wij de financiële positie van de betreffende organisaties. Het risico wordt overigens beperkt door de vestiging van het hypotheekrecht op betreffende accommodaties ten gunste van de gemeente.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Claims

Het algemene beeld is dat burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is een budget in de begroting opgenomen. Desondanks kunnen zich claims voordoen waarvoor de gemeente niet (volledig) verzekerd is, zoals de immateriële schade. Bovendien kan er sprake zijn van imagoverlies in verband met aansprakelijkheidsschade.

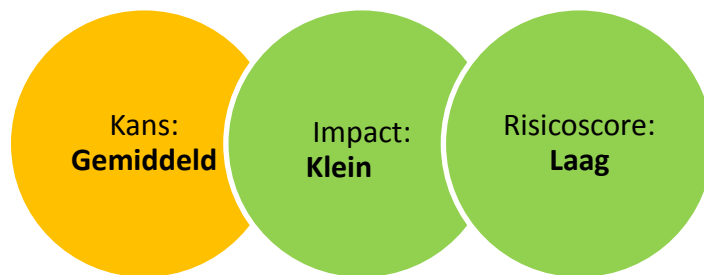
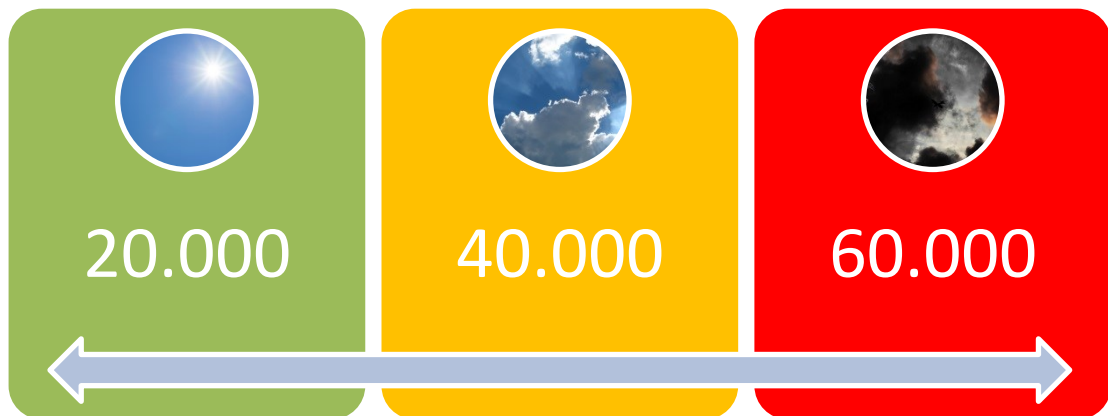
Juridische procedures

Verkeerd uitgevoerde aanbestedingen, fouten in vergunningverlenings-procedures of een onjuiste claimafhandeling kunnen tot juridische procedures leiden. Ook handhavingzaken om een overtreding van wet- of regelgeving aan te pakken brengen dergelijke risico's met zich mee. Het aantal procedures en de hoogte van de kosten zijn slecht in te schatten. Daarnaast speelt ook het risico van een dwangsom bij het niet tijdig beslissen op grond van de Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen. In de vele WOB-verzoeken die wij ontvangen wordt hierop regelmatig bewust gekoerst door verzoekers.

Acties (beheersmaatregelen):

In samenwerking met BNLNLP gemeenten ontwikkelen we een integrale en gestructureerde aanpak om de juridische kwaliteitszorg in onze organisatie beter te borgen waarmee we het risico op aansprakelijkheid en optreden van juridische procedures verminderen.

Risicobedragen en risicoscore

15. Niet halen bezuinigingen

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

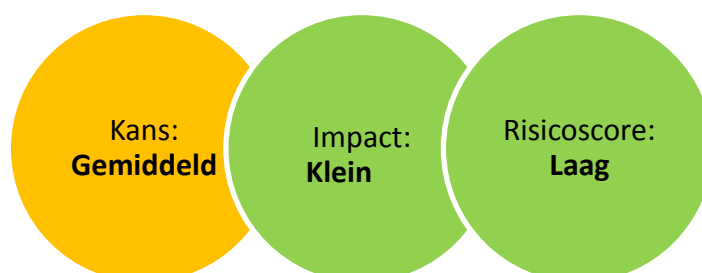
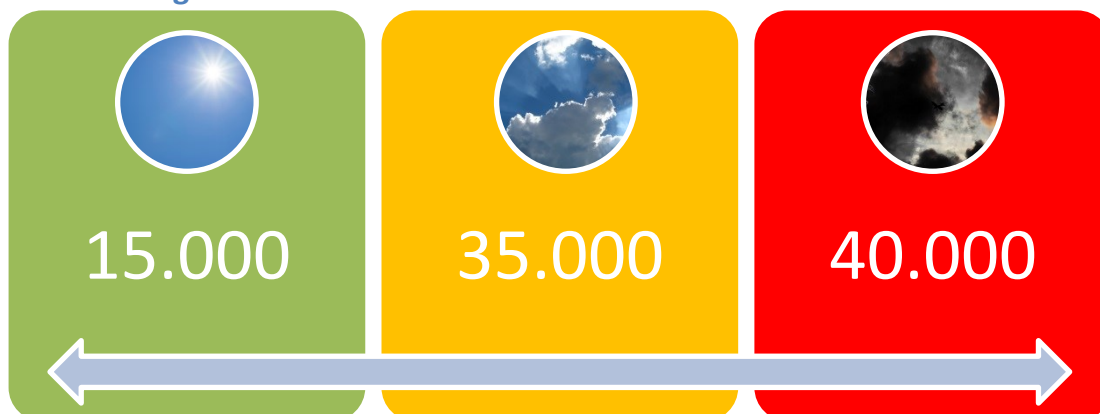
Omschrijving risico:

Risico dat taakstellingen niet concreet ingevuld worden en tijdig gerealiseerd worden. Om een sluitende meerjarenbegroting te bereiken heeft de gemeenteraad besloten tot een pakket aan bezuinigingsmaatregelen. Het risico bestaat dat niet alle voorgenomen bezuinigingen volledig in het gewenste tempo worden gerealiseerd. Daarnaast is het mogelijk dat een enkele taakstelling in de praktijk soms niet- of slechts gedeeltelijk haalbaar blijkt te zijn.

Acties (beheersmaatregelen):

Periodiek monitoren we de stand van zaken ten aanzien van de uitvoering en haalbaarheid van de maatregelen.

Risicobedragen en risicoscore

Programma: Domein Leefomgeving
Portefeuillehouder: Wethouder Van Beurden

Omschrijving risico:

In regioverband participeert de gemeente Leusden in projecten om de bestaande woningen energiezuiniger te maken. Hiervoor is succesvol subsidie aangevraagd bij de VNG. Echter het betaalschema van de VNG loopt uit de pas met de realisatie van kosten door de opdrachtnemende partner, consortium 033 Energie. Hierdoor is een voorfinancieringsbehoefte ontstaan in het project. De voorfinancieringsbehoefte wordt veroorzaakt doordat de VNG 60% van de subsidie uitkeert bij de start van de derde (laatste) fase van het project, terwijl de kosten voor het grootste deel in de eerste twee fasen liggen. De gemeente Amersfoort is bereid deze voorfinanciering beschikbaar te stellen, mits het risico van niet uitkeren van de subsidie door de gemeenten gelijkelijk gedragen wordt. De omvang van de voorfinanciering bedraagt maximaal € 344.250. Het exacte bedrag hangt af van het tussen de gemeente Amersfoort en consortium 033 Energie af te spreken betaalschema. Het uitstaande bedrag aan voorfinanciering stijgt met de declaraties van het opdrachtnemende consortium en daalt steeds met de uitbetalingen van de VNG. Bij uitbetaling van de laatste fase door VNG is de voorfinanciering tot € 0 gereduceerd.

Het risico voor de gemeente Leusden is steeds 1/7e deel van het uitstaande bedrag aan voorfinanciering. Het risico voor de gemeente Leusden wordt bepaald door de kans dat de VNG niet tot uitkering van de volgende fase over gaat in combinatie met het dan uitstaande bedrag. De kans dat VNG niet akkoord gaat met de uitbetaling wordt als laag ingeschat, de subsidie is toegekend en de middelen zijn beschikbaar.

Acties (beheersmaatregelen):

Indien zich onverhoopt de situatie voordoet dat de VNG niet akkoord is met uitkering van de volgende fase van een deelproject, dan zullen de werkzaamheden voor dat deelproject worden stopgezet, zodat er geen verdere stijging van het uitstaande bedrag plaats vindt.

Risicobedragen en risicoscore

